

A gidrán ló eredete

Származása, eredete A fajtaalapító³ Gidran Senior arab telivő³ má³nt bá³rá³ Fechtig v³ás³rolta Egyiptomban 1916-ban. kis szárga má³nt B³ibolná³n 6 t³örzsm³nt adott, amelyek k³z³ál³ Gidran II nevu fia ker³lt Mezohegyesre, ahol vegyes: holsteini, mecklenburgi, magyar, erd³lyi, arab ³os moldvai kancaanyagot fedezett.

A kancák származás szerinti csoportosítását az 1840-es ³vek elején vezették be. Ekkor derült ki, hogy az V. században. "Sárgam³nes" kancaállomány fok³nt Gidran származás³. A később klasszikus³ v³lt mezohegyesi vonaleny³szt³, melyben a fajta egyedei apai Á³gon egy-egy vonalalapító³ má³ntre vezethetők vissza, ez időtől kezdve lett tudatos gyakorlat.

Gidrán fajtá³ tulajdonképpen a má³nt szá³ad k³zepe ³ta besz³lhetünk, miután az osztrák Kriegsministerium a gidrán állományt 1885-ben hivatalosan is Á³náll³ fajtának minősítette.

Az eredeti gidrán állomány 15 osztagra vezethető vissza, melyekből az idők során több család is kihalt.

A rokonyeny³szt³ elkerülése, valamint a fajta k³llemi ³s teljes³tm³ny³értékek javítása érdekében alkalmaztak angol telivő³ má³nteket, melyek ivadékaik k³z³ál³ a kancákat egy-két generáció³ után fajtatiszta gidrán má³nttel visszakeresztették. A telivő³ apaság³ (F1) má³nteket egészen kivételes eseteket leszámítva a tenyésztők kizárták.

A má³ntes állomány 1849. ³s 1920. k³z³ál³tt 100 k³z³ál³li t³örzskanccal stabilizálódott. Ez a l³tszám lehetővé teszi a fajta fedezmény³ ³s kancak³nt³is-igény³nek biztosítását, kelő genetikai divergenciát biztosított, ³s megfelelő szelekcióra is lehetőség adott.

1920. március 20-án, a román megszállást követően, az akkor létező szerinti 98 gidrán kancából a román királyi csapatok 74 kancát hadiszállományukat magukkal vittek. 11 kanca a harcok során elkallódott, mindössze 13 egyed maradt meg. Ebből az igen súlyosan megfogyatkozott állományból 1944-re sikerült a kancak³nt³mot 90-re fejleszteni, mikor is a II. világháború³ k³vetkezéskor beállott veszteségek miatt 1948-ban 28 kanca érkezett vissza a román metországi Bergstettenből.

A két világháború³ közötti időszakban az állomány konszolidálására a korábbi ellentmondásos tapasztalatok miatt csak kisebb mértékben használtak telivő³ má³nteket, hanem kisb³ri-f³lv³ (Maxim V, Kozma III) ³s arab (Mersuc Siglavy VI, Gazal III) má³ntekkel próbálkoztak igen jó eredm³nyel. Ez időtől konszolidálódott a fajta anglo-arab jellege, eltűntek a használatbeli problémák, s minden tekintetben egy igen kiváló, ³rtékes állomány alakult ki viszonylag rövid idő alatt.

A II. világháború³ után 1957-ig az erosen megfogyatkozott állomány fejlesztése, a meglévő vonalak megőrzése keré³ a k³z³ál³ppontba. 1957-ben politikai döntés alapján a teljes gidrán populációt Mezohegyesről a Dalmandi Állami Gazdaságba helyezték át. A hatvanas-hetvenes ³vek l³teny³szt³ irányítási koncepciója a hagyományos fajták állományának eroteljes visszaszorítása ³s ezen fajták t³örzskanccinak nyugati fajtákkal v³gzett átkeresztése volt. Ez oly mértékben "sikerült", hogy 1975-re a teljes gidrán állomány mindössze 3 fajtatiszta má³ntből ³s 16 t³örzskanccal állt.

1975-ben az Országos Állattenyésztési Felügyelő az Állattenyésztési Kutatóintézet k³zremek³d³os³ állományból 21 gidrán származású kancát ³s Bulgáriából 2 má³nt v³ás³rolt, ³s Borodpusztán új t³örzsteny³ alapított. A borodpusztai tenyésztés több gazdálátás után a Pannon Agrártudományi Egyetemhez, ³s 1996-ban az ebből Á³náll³ intézmény³ alakult Pannon Lovasakadémia³hoz keré³lt a Szé³d melletti Marócpusztára, mint gé³ntezési tenyésztés. Időközben 1988-ban már ugyancsak idekerült a Dalmandi Mezőgazdasági Kombinát megszüntetett sz³tv³ny³ má³ntes³nek kancaállomány is.

A román hadsereg által elzárkóztított állományból a Radautzi Má³ntes 55 kancát vett tenyésztésbe, melyeket az új fajtatisztán tenyésztés tovább a román l³teny³szt³ igazgatás³ig irányításával. A korábban hetvenes l³tszám állomány 1989-ben igen nagy mértékű állománycsökkenést hajtottak végre, minek következtében az állomány nagyobbik fele a tenyésztés sz³tv³ny³ra elveszett.

1989-től kezdődően a fajta fenntartásával, nemesítésével kapcsolatos feladatok a Kisb³ri-f³lv³ l³teny³szt³ Országos Egyesület keretében zajlanak.

Fenotípusa

K³lleme Eroteljes szervezete, nagy³im³, el³g t³meges, k³z³ál³pnéh³z h³jas ³s h³mos t³-pus³ fajta. Feje a testtel meggel arányos nagyságú, k³z³ál³pmagasan tüz³tt, egyenes profilvonalú, esetenként k³sfokban burkolt. Nyaka k³z³ál³pmagasan illesztett, k³z³épesen hosszú, kifejezett baltavág³ssal, a má³nteknél általában jó³ ³-velt. Az alacsony illesztett, izomszegény nyak a kancák³ is tenyésztésből kizárás³ t³nyezo. Marja kifejezett, hosszan h³tbány³, el

jár izmolt. Hátja kárzipesen hossz, elg nagy szjmban vannak hosszabb trrsu egyedek. gyka kárzipesen hossz elg feszes. A szágy szles, jár izmolt, a mellkas trbb-kev-sb mly, jár dongázott.

Az anglo-arab hatás ellenre jelenlegi állományunk feltunoen eros csontozat. Az eroteljes szervezet kifejezésre jut a trmegességben is. Ennek oka, hogy az utbbi 20 évben alkalmazott mnek esetében a nagy rjmának kitntetett szerepe volt (Gidran IV, VIII, X, XI). A járvoben ckituzás a testtrmeg megorzése mellett a nemesség, az elegancia fokozása. A ljszerkezet trbb-kev-sb szabályos, az állomány durva ljszerkezeti hibákt mentes. A mozgás kárzipes hosszúság, akciájban, rugalmasságban gyakran jav-tásra szorul.

Mretei

Mnek: Kancák:

Marmagasság bot: 160-168 155-167 cm

Marmagasság szalag: 173-180 165-177 cm

vmret: 188-200 85-198 cm

Szárktrmret: 21-23 20-22 cm

Sz-ne

Kizárálag sárga, trbb-kevesebb jeggyel.

%rtkmro tulajdonságai, hasznáthatás

Trbbhasznó melegvru fajta. Hátas és fogatlának egyaránt megfelelo. A hazai lovassportban számarányánál nagyobb hányadban találunk eredményes egyedeket.

A d-jugratásban Medve, Gidran XI, Agresszor, a militaryban Ibolya nemzetközi szinten is megállta a helyét. Kis ltszámú állomány folyta szelekciós lehetősége viszonylag korlátozott. Mint oshonos gónrezerv fajta, a magyar állattenyésztésben kultúrtártáneti és genetikai ártáket is kápvisel. Egyes kancacsaldjai 20-25 generáciá s mlttal is rendelkeznek.

Elterjedtsége, állomány nagysága

1992.-tol a fajta fenntartása és nemes-toje a Kisbóri-för Lásenyésztő Országos Egyeslet. A gidrín-tenyésztés ezen egyeslet keretén belül a ltrn tenyésztési szabályzat alapján végzik a fajtafenntartás tevékenységét. Egyeslet nyilvántartásai szerint 1996-ban 21 tulajdonos kezén 102 kanca állt tenyésztésben. Az 1998-as fedeztetés idnyre 160 kancát párosítottak. Az állomány 42 %-a 8 eredeti mezohegyesi kancacsaldra vezethető vissza. Ebből ketto csak egy-egy kancával kápviselteni magát, egy család eredete bizonytalan. A trbbi kanca gidrín származás, de ncpies eredetu.

Az apaállatok darab- és vrvonalsáma a fajta továbbvitele szempontjábá elegendo. Szksés a populáciá genetikai variabilitásnak megorzése mellett a klllemi és belső ártákmro tulajdonságok megorzése és jav-t mdon, hogy a jelenlegi mrvonalak és kancacsaldok kárzál egyik se jusson kizárálagos helyzetbe.

Minden förör jellegu fajta igényli rendszeres idközszaknt a kiindulás fajtákkal végzett cseppvör-keresztéást. Egyeslet tenyésztési programja szerint kizárálag arab és angol telivör mnek alkalmazásával, a klasszikus tenyésztési elvek alapján k-vájnjuk megvalás-tani.

Magyarországon k-vál csak Románia és talán Bulgária rendelkezik még kisebb populáciával, ezért fajtatisztán v fenntartása a Világtrkság szempontjábá is jelentos.